

Sygn. Sygn. akt IX Ca 206/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Agnieszka Żegarska SO Mirosław Wieczorkiewicz
Protokolant:	sekr. sądowy Ewelina Gryń

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2015 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa Z. B.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G.

o nakazanie

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Szczytnie

z dnia 5 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 199/13,

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że oddala powództwo o nakazanie,

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2.878 zł (dwa tysiące osiemset siedemdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt IX Ca 206/15

UZASADNIENIE

Powódka Z. B. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. kwoty 36.173 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie za okres 10 lat wstecz od dnia wniesienia pozwu, kwoty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie za okres od dnia wniesienia pozwu do dnia wydania wyroku, ewentualnie w przypadku oddalenia roszczenia o zapłatę nakazanie pozwanemu usunięcia na własny koszt urządzeń znajdujących się na nieruchomości powódki.

Pismem z dnia 29 marca 2013 r. powódka cofnęła pozew w części dotyczącej żądania zasądzenia wynagrodzenia za okres od dnia wniesienia pozwu do dnia wydania wyroku.

Postanowieniem z dnia 21 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w Szczytnie umorzył postępowanie w tej części.

Pozwana (...) S.A. wniosła o oddalenie pozwu i zasądzenie od kosztów procesu.

Sąd Rejonowy w Szczytnie wyrokiem z dnia 5 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 166/13 oddalił powództwo o zapłatę, nakazał pozwanej (...) S.A. z siedzibą w G. usunięcie urządzeń elektroenergetycznych w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej SN o przewodach 3x AFL 50 mm² układ płaski, stacji transformatorowej 15/0,4 kV 20/250 S-1437 posadowionej na czterech słupach ŻN 12, napowietrznej linii elektroenergetycznej nn o przewodach AsXS_n 4x35 mm² szt. 4 oraz linii obwodu oświetleniowego 2xAI 25mm², słupa linii napowietrznej nn 2 x ŻN 10 z nieruchomości stanowiącej własność powódki Z. B. składającej się z działki nr (...) położonej w D.g.m. J., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.517 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kasa Sądu Rejonowego w Szczytnie kwotę 1.709 zł tytułem kosztów sądowych od których powódka została zwolniona.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka Z. B. jest właścicielem działki nr (...) położonej w D.g.m. J., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Nieruchomość tą nabyła w dniu 24 kwietnia 2003 r. od Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa J.. Na nieruchomości tej znajduje się napowietrzna linia elektroenergetyczna SN o przewodach 3xAFL 50 mm², stacja transformatorowa 15/0,4 kV 20/250 S-1437 posadowiona na czterech słupach ŻN 12, napowietrzna linia elektroenergetyczna nn o przewodach AsXS_n 4x35 mm² w litości 4 sztuk, linia goła obwodu oświetleniowego 2xAI 25 mm², słup linii napowietrznej nn 2x ŻN 10. Ustalono, że realizację tej inwestycji rozpoczęto w maju 1978 r. w ramach elektryfikacji wsi D.. W dniu 4 sierpnia 1978 r. dokonano odbioru technicznego i przekazano do eksploatacji stację transformatorową (...), transformatory, linie napowietrzne. Inwestycja ta była realizowana przez Zakład (...) na zlecenie Urzędu Wojewódzkiego w O.. W dniu 30 grudnia 1978 r. urządzenia elektroenergetyczne przyjął protokołami zdawczo odbiorczymi Zakład (...) w O.. Działka nr (...) stanowiła wówczas własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa J..

Ustalono, iż postanowieniem z dnia 11 stycznia 1949 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zjednoczenie (...) w O.. Zarządzeniem z dnia 25 listopada 1958 utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w B. i połączenie go z przedsiębiorstwami podległymi Zakładowi (...). Utworzone przedsiębiorstwo przejęło majątek m.in. Zakładu (...) w O.. Zarządzeniem z dnia 16 stycznia 1989 r. powstało przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O., zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorstw postanowieniem z dnia 7 lipca 1989 r. Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r., z dniem 12 lipca 1993 r. dokonano podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) z siedzibą w O. w celu przeniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. oraz przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w O. w jednoosobową spółkę Skarbu państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w O. w O.. Aktem z dnia 12 lipca 1993 r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O. zostało przekształcone w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa. W dniu 26 listopada 2004 r. Zakład (...) S.A. w O. połączyło się ze spółką (...) S.A. w G.) następnie o nazwie (...) S.A. w G. Oddział w O.. Obecna nazwa to (...) S.A.

W toku postępowania I instancyjnego ustalono, że linia energetyczna znajdująca się na nieruchomości powódki jest eksploatowana przez pozwaną. Przed wszczęciem postępowania powódka wezwała pozwaną do usunięcia urządzeń i zapłaty odszkodowania jednakże ten nie ustosunkował się do ich żądań. Powódka zleciła S. W. sporządzenie opinii w celu ustalenia wartości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki gruntu, który w opracowaniu wartość wynagrodzenia wyliczył na kwotę 723.468 zł.

Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powódki o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki nr (...) położonej w D., przez pozwaną poprzez utrzymywanie urządzeń elektroenergetycznych nie zasługuje na uwzględnienie. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że budowę tych urządzeń elektroenergetycznych rozpoczęto w maju 1978 r. w ramach elektryfikacji wsi D.. W dniu 4 sierpnia 1978 r. dokonano odbioru technicznego i przekazano do eksploatacji stację transformatorową (...), transformatory, linie napowietrzne. Z dokumentów wynika, że realizacja inwestycji na działce, obecnie o numerze (...), miała miejsce gdy nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa i była realizowana przez przedsiębiorstwo państwowe, a

dnia 31 grudnia 1978 r. przejęta do eksploatacji przez Zakład (...)w O., poprzednika prawnego pozwanego. W ocenie Sądu Rejonowego należy przyjąć, że poprzednik prawny pozwanego instalując urządzenie energetyczne na nieruchomości, działce nr (...), nie działał bezprawnie, był on w dobrej wierze gdyż instalacja urządzeń i przejęcie ich do eksploatacji przez poprzednika prawnego pozwanego odbyło się w okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie, że nie narusza on cudzego prawa. W ocenie Sądu Rejonowego stosownie do dyspozycji art. 224 § 2 zdanie pierwsze k.c. przedsiębiorca energetyczny, którego poprzednik prawny, instalując urządzenia energetyczne, nie działał bezprawnie, jest zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z gruntu dopiero od chwili dowiedzenia się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o to wynagrodzenie. Z tych też względów Sąd Rejonowy uznał, że powództwo o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powódki podlega oddaleniu na mocy powołanego przepisu. Oddalając powództwo o zapłatę Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że zasługuje na uwzględnienie roszczenie ewentualne zgłoszone przez powódkę, tj. o nakazanie usunięcia urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości powódki. Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska pozwanego, że nabył on służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu pozwalającą mu na utrzymywaniu na nieruchomości powódki tych urządzeń.

W ocenie Sądu Rejonowego ponieważ przedmiotowe urządzenia elektroenergetyczne zostały wybudowana na nieruchomości stanowiącej wówczas własność Skarbu Państwa przez przedsiębiorstwo państwowe które użytkowało tą linię, to z uwagi na treść art. 128 k.c., przed dniem 1 lutego 1989 r. nie mogło być posiadaczem samoistnym nieruchomości lub służebności gruntowej, gdyż był nim Skarb Państwa, w którego imieniu i na którego rzecz władało nieruchomością lub służebnością. Przedsiębiorstwo Państwowe w obowiązującym do dnia 1 lutego 1989 r. stanie prawnym w istocie było tylko dzierżycielem służebności. Przepis art. 128 w brzmieniu obowiązującym od 1 lutego 1989 r. otworzył państwowym osobom prawnym możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych. Przy czym art. 128 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lutego 1989 r. nie przekształcił ex lege stosunków własnościowych państwowych osób prawnych, w odniesieniu do tych składników mienia, które w tym dniu były w zarządzie tych osób prawnych. Nie skutkowało przejściem posiadania z mocy prawa ze Skarbu Państwa na rzecz państwowych osób prawnych. Uczyniły to przepisy regulujące strukturę majątkową państwowych osób prawnych.

W ocenie Sądu Rejonowego, pozwany nie przedstawił żadnych dowodów z których wynikałoby kiedy doszło do przeniesienia na niego lub jego poprzednika prawnego przez Skarb Państwa tych składników mienia, które znajdują się na nieruchomości stanowiącej obecnie własność powódki, a więc nie przedstawił żadnych dowodów pozwalających stwierdzić, że posiada tą nieruchomość przez okres czasu niezbędny do zasiedzenia służebności gruntowej.

W tym stanie rzeczy, nie kwestionując zeznań powódki, na mocy art. 222 k.c. Sąd Rejonowy orzekł o roszczeniu ewentualnym nakazując pozwanemu usunięcie urządzeń znajdujących się na nieruchomości powódki w terminie 6 miesięcy.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na mocy art. 89 k.p.c., a o kosztach sądowych na mocy art. 113 u.k.s.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając zapadłe orzeczenie w części nakazującej pozwanej usunięcie słupów linii energetycznych oraz urządzeń energetycznych położonych na działce gruntu powódki oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) (pkt II wyroku), zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego poprzez:

a) naruszenie art. 172 § 1 k.c. oraz art. 292 k.c. w zw. z art. 7 k.c. poprzez błędne uznanie, iż nie doszło do zasiedzenia służebność gruntowej na rzecz pozwanej,

b) naruszenie art. 222 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, iż pomimo wybudowania linii energetycznej przez państwowe przedsiębiorstwo energetyczne na gruncie państwowym tj. Skarbu Państwa nie zachodzą przesłanki uznania dobrej wiary pozwanej co uczyniło roszczenie o usunięcie zasadnym,

c) poprzez naruszenie art. 5 k.c. w zw. z art. 222 § 2 k.c. poprzez naruszenie interesu publicznego na rzecz jednostki polegające na uwzględnieniu roszczenia powódki sprzecznego z zasadami współżycia społecznego takim jak prawo do nieprzerwanego zaopatrzenia w energię elektryczną oraz prawo poprawy warunków bytowych gospodarstw domowych poprzez zasilenie w energię elektryczną i tym samym bezpodstawnie nakazując usunięcie linii energetycznych zasilających okolicznych odbiorców wraz z podtrzymującymi ją słupami i urządzeniami energetycznymi z terenu nieruchomości powódki,

2) naruszenie prawa procesowego tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- przekroczenie swobodnej oceny dowodów i uznanie, iż pozwana, jako następczyni prawna przedsiębiorstwa państwowego nie wykazała przejścia całości majątku przedsiębiorstwa państwowego,

- przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na błędnym przyjęciu, iż pozwana korzysta bez podstawy prawnej z nieruchomości powódki i tym samym nakładając na pozwaną obowiązek usunięcia urządzeń energetycznych.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód złożył odpowiedź na apelację pozwanej, w której wniósł o oddalenie apelacji pozwanej w całości jako wniesionej niezasadne oraz zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania w apelacji w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, wyrok Sądu I instancji w zakresie w jakim nakazuje usunięcie pozwanemu urządzeń przesyłowych nie jest prawidłowy. Uwzględnienie wskazanego w pozwie żądania nie dostrzega bowiem kilku bardzo istotnych kwestii.

W pierwszej kolejności wskazać należało, iż w niniejszej sprawie zasługiwał na uwzględnienie zgłoszony już w postępowaniu I instancyjnym zarzut zasiedzenia własności służebności gruntowej, odpowiadającej treści służebności przesyłu, co pozwala pozwanej na utrzymywanie urządzeń przesyłowych na nieruchomości powódki. Rację ma bowiem skarżący, iż Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia przepisów art. 172 § 1 k.c. oraz art. 292 k.c. poprzez to, iż niezasadnie przyjął, iż pozwana nie wykazała, aby Skarb Państwa przeniósł na pozwaną lub jej poprzednika prawnego nabytą przez zasiedzenie służebność przesyłu. Następstwo prawne przedsiębiorstw energetycznych wykorzystujących przedmiotowe linie przesyłowe nie było sporne w sprawie. Sąd Okręgowy podziela stanowisko skarżącej, iż tryb uwłaszczenia państwowych osób prawnych w 1990 r. prowadzi do konkluzji, że nie było konieczne przenoszenie poszczególnych składników mienia państwowego nabytych przez Skarb Państwa przed datą uwłaszczenia na rzecz uwłaszczanych przedsiębiorstw państwowych w szczególnej formie, np. aktu notarialnego czy decyzji. Z chwilą uwłaszczenia państwowej osoby prawnej będącej poprzednikiem uczestnika doszło do nabycia przez nią wszelkich składników mienia do tej pory państwowego, które miało związek z tym przedsiębiorstwem i było niezbędne do prowadzenia jego działalności. Oczywiście jest, że linia przesyłowa wchodziły pierwotnie w skład przedsiębiorstwa państwowego i stanowiły majątek Skarbu Państwa, a z chwilą uwłaszczenia przekształciły się w majątek państwowej osoby prawnej, której następcą jest pozwana. Wraz z tą linią w skład uwłaszczanego przedsiębiorstwa weszły również stany faktyczne w postaci posiadania, tym bardziej gdy przekształciły się już – na skutek upływu czasu - w stany prawne (w zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu). Dodatkowo należy podnieść, iż przedsiębiorstwo jest traktowane w obrocie prawnym jako całość. W skład przedsiębiorstwa przesyłowego wchodzi

zarówno nieruchomości, jak i sieci oraz inne urządzenia przesyłowe. Linie energetyczne stanowią zatem składnik przedsiębiorstwa i stają się elementem połączonego z nim systemu sieci, mają więc oczywisty funkcjonalny związek z innymi urządzeniami tej samej sieci, posadowionymi na innej nieruchomości, bez względu na jej lokalizację względem nieruchomości obciążonej. Właśnie ten funkcjonalny związek urządzeń przesyłowych z siecią przesyłową, wchodzącą w skład przedsiębiorstwa, a tym samym z nieruchomością wchodzącą również w skład przedsiębiorstwa, pozwala na stosowanie art. 285 i 292 k.c. przez analogię, umożliwiającą ustanowienie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, na rzecz przedsiębiorstwa, bez potrzeby wskazywania i określania w orzeczeniu nieruchomości władnącej (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2013 r., V CSK 321/12, LEX nr 1381040). Zbycie przedsiębiorstwa dotyczy co do zasady wszystkich jego składników, bez potrzeby zawierania odrębnych umów w zakresie poszczególnych elementów składowych, w tym służebności przesyłu. Potwierdza to regulacja art. 305³ § 1 k.c., stanowiącego, że służebność przesyłu przechodzi na nabywcę przedsiębiorstwa lub nabywcę urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. Jest to nabycie z mocy prawa wraz z przedsiębiorstwem. Jeśli taki skutek następuje nawet w przypadku czynności prawnych, to tym bardziej należy go przyjmować w razie sukcesji uniwersalnej jaką jest uwłaszczenie państwowych osób prawnych w 1990 r. Skoro w jego efekcie doszło do przeniesienia własności samych urządzeń przesyłowych, w tym obu linii przesyłowych, to musiało mu towarzyszyć przeniesienie związanych z nimi służebności, które nie funkcjonują samodzielnie w obrocie i byłyby nieprzydatne Skarbowi Państwa z chwilą utraty związanych z nimi urządzeń przesyłowych. Istnieje związek techniczny i gospodarczy pomiędzy elementami sieci energetycznej, do których niewątpliwie należą linie energetyczne, utrzymujące je słupy, stacje transformatorowe i inne urządzenia. Po wybudowaniu stanowią składnik przedsiębiorstwa włączony do sieci. Jeżeli zatem przedsiębiorstwo energetyczne funkcjonuje i prowadzi działalność gospodarczą polegającą na przesyłaniu energii elektrycznej, to korzysta z urządzeń stanowiących sieć energetyczną, łącząc je z innymi elementami instalacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., II CSK 218/12, LEX nr 1288630). Wadliwe jest więc rozumowanie Sąd I instancji, że jeśli Skarb Państwa nabył służebność przesyłu, to w sprawie nie zostało wykazane kiedy doszło do przeniesienia na pozwaną lub jej poprzednika prawnego poszczególnych składników mienia przez Skarb Państwa. Co do braku konieczności zachowania określonej formy przeniesienia na przedsiębiorstwo państwowe służebności nabytej w drodze zasiedzenia przez Skarb Państwa wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 czerwca 2011 r., sygn. akt I ACa 522/11, wskazując na przeniesienie nabytego ograniczonego prawa rzeczowego na przedsiębiorstwo przesyłowe z mocy ustawy (ustaw ustrojowych), a nie w drodze czynności prawnej pomiędzy Skarbem Państwa a tym przedsiębiorstwem, dokonywanej w szczególnej formie. Z tych przyczyn, zdaniem Sądu Okręgowego, jeśli nawet pozwana nie przedstawiła dokumentu, z którego wynikałoby przeniesienie przedmiotowych służebności przez Skarb Państwa na rzecz poprzednika prawnego pozwanej, to i tak przeniesienie składników mienia, które znajdują nieobecnie na nieruchomości powódki doszło.

Wskazać zatem należało, iż do dnia 1 lutego 1989 r. obowiązywał art. 128 k.c. wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej. Zmiana tego przepisu uchyliła zasadę jednolitej własności państwowej, a tym samym państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną do nabywania prawa własności. Zdolność tę konkretyzują przepisy ustawy art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. nr 79, poz. 464 ze zmianami), przyjmując, iż państwowa osoba prawna może nabyć własność nieruchomości stanowiącej własności Skarbu Państwa lub gminy począwszy od dnia 5 grudnia 1990 roku. Zgodnie z art. 2 ust. 2 wskazanej ustawy budynki i inne urządzenia oraz lokale, znajdujące się na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa lub własności gminy będących w dniu wejścia w życie ustawy z zarządzenie osób prawnych, stały się z tym dniem z mocy prawa własnością tych osób. Powyższe wskazuje na to, iż poprzednik prawny pozwanej nabył linię przesyłową nabożniej na podstawie wskazanego przepisu z dniem 5 grudnia 1990 r., a w związku z tym, iż, jak trafnie uznał to Sąd Rejonowy, pozostawał on w dobrej wierze, można uznać, iż nabył on służebność przesyłu z dniem 5 grudnia 2010 r.

W niniejszej sprawie nawet gdyby do zasiedzenia przedmiotowej służebności nie doszło, to należy mieć jeszcze na uwadze to, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż urządzenia do przesyłu energii elektrycznej posadowione na nieruchomości legalnie nie mogą być z niej usunięte na żądanie właściciela, który nabywał nieruchomość wiedząc, iż znajdując się na niej te urządzenia. Żądanie przywrócenia stanu zgodnego z prawem w ramach roszczenia

negatoryjnego, wymaga jednak stwierdzenia po stronie osoby korzystającej z rzeczy bezprawności zachowania, przy czym przypisanie bezprawności odnosi się do momentu wkroczenia w sferę uprawnień właściciela (zob. też uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego: z dnia 30 stycznia 2009 r., II CSK 461/08, z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 560/08, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 r. II CSK 176/12). Trudno w niniejszej sprawie Skarbowi Państwa, a tym samym pozwanej i jej poprzednikom prawnym przypisać znamiona bezprawności, w sytuacji gdy w chwili montowania urządzeń przesyłowych nieruchomości należała do Skarbu Państwa.

Ostatecznie zgodzić się także należało ze skarżącą, że żądanie nakazania usunięcia urządzeń przesyłowych w niniejszej sprawie podlegało oddaleniu ze względu na to, iż nie uwzględnia ono interesu publicznego. Sąd I instancji nakazując usunięcie urządzeń przesyłowych nie wziął pod uwagę samej realizacji wyroku. Wskazać należy, że w stosunku do powództwa negatoryjnego przesłanki zastosowania art. 5 k.c. należy ocenić bardziej liberalnie niż w stosunku do powództwa windykacyjnego, w przypadku którego jedynym "ustępstwem" na rzecz posiadającego niewłaściciela może być tylko zastosowanie w trybie art. 320 k.p.c. czasowej karencji na wydanie nieruchomości (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 6 stycznia 2005 r. III CK 129/04). Należy zgodzić się ze skarżącym, iż prawo własności nie jest prawem bezwzględny i podlega ograniczeniom przez ustawy i zasady współżycia społecznego (art. 140 k.c.). Trafnie w tej sytuacji przyjmuje pozwana, iż żądanie usunięcia linii przesyłowej posadowionej na nieruchomości powódki jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego takich jak takim jak prawo do nieprzerwanego zaopatrzenia w energię elektryczną oraz prawo poprawy warunków bytowych gospodarstw domowych poprzez zasilenie w energię elektryczną, tym samy nie może korzystać z ochrony prawnej.

Zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są bowiem pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego dla zastosowania art. 5 k.c. konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1994 r., II CRN 127/94, niepubl.).

Należy zauważyć bowiem, iż sporne urządzenia mają kluczowe znaczenie dla mieszkańców miejscowości D., dla których usunięcie linii energetycznej spowodowałoby pozbawienie zasilania w energię elektryczną. Sporne urządzenia doprowadzają prąd do wielu gospodarstw domowych. W związku z tym uwzględnienie żądania powódki prowadziłoby do całkowitego lub czasowego ograniczenia innych osób w korzystaniu z energii elektrycznej. Prowadziłoby również do konieczności ograniczenia własności osób trzecich. Wskazać należy także na aspekt finansowy wykonania żądania powódki. Wiązałoby się to nie tylko z poniesieniem kosztów technicznego usunięcia linii, ale również ograniczenia praw właścicieli innych nieruchomości, co wiąże się w praktyce z ponoszeniem kosztów. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż nabywając prawa do przedmiotowej nieruchomości powódka miała świadomość posadowionych już na niej urządzeń. Mając tę świadomość godziła się na ograniczenie jej praw do nieruchomości. Przez blisko 12 lat znosiła również te ograniczenia. Powyższe okoliczności wskazują, iż żądanie usunięcia obecnie linii przesyłowych jest z powyższych względów sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Najwyższy wskazuje także (wyrok SN z dnia 17 czerwca 2005 r. LEX 277065), że roszczenie z art. 222 § 2 może stanowić nadużycia prawa, gdy właścicielowi przysługują inne uprawnienia wobec posiadacza, które są dla niego mniej dotkliwe, a jednocześnie nie naruszają w danym stanie stosunków interesów właściciela. Wprawdzie istnieje teoretyczna możliwość przeniesienia urządzeń przesyłowych na działkę sąsiednią, ale to z kolei ograniczałoby uprawnienia właściciela tej działki. Przerzucenie zaś na innych właścicieli gruntów, które do tej pory nie były "obciążone" tymi urządzeniami konieczności znoszenia ograniczeń z tym związanych uznane być musi za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i to zwłaszcza w sytuacji, w której powódka miała świadomość istnienia urządzeń przesyłowych. Możliwości takiej byłoby natomiast pozbawieni właściciele nieruchomości, na które przeniesione by być miały urządzenia przesyłowe, co uwzględniałoby jedynie interesy powódki. Wskazać także należy na wskazany przez biegłego dość wysoki koszt przebudowy czy usunięcia linii napowietrznej, ale także to, iż usunięcie tych urządzeń wiązałoby się z dodatkowymi pracami: uzyskanie zgody właściciela, ewentualnej decyzji o wywłaszczeniu go, pozwoleń

na budowę. Należy zatem wziąć pod rozwagę nie tylko finansowe koszty, ale ogół trudności związanych z tym procesem.

Podsumowując wskazać należało, iż wydany przez Sąd Rejonowy wyrok w zaskarżonej przez pozwaną części nie jest prawidłowy i nie mógł się ostać. Sąd Okręgowy dopatrył się co najmniej trzech podstaw, które powinny skutkować oddaleniem powództwa o nakazanie usunięcia urządzeń przesyłowych. Uznając natomiast roszczenie powódki zgłoszone w pozwie za niezasadne, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i oddalił powództwo.

Brak natomiast podstaw do zmiany wyroku w zakresie kosztów postępowania I instancyjnego. Strona pozwana nie zaskarżyła tej części rozstrzygnięcia Sądu I instancji, co spowodowało, iż zmiana wyroku i oddalenie powództwa zgodnie z żądaniem apelacji nie mogły spowodować zmiany orzeczenia o kosztach postępowania I instancyjnego.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490), zasądzając na rzecz pozwanej od powódki kwotę 2.878 zł, na którą składała się kwota 1.678 zł stanowiącą opłatę od apelacji oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.200 zł.